

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus De Officiis, Electionibus, Dignitatibus, Et
Beneficiis Ecclesiasticis**

**Coras, Jean de
Colonia Agrippina, 1596**

VD16 C 5049

5 De mandato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63394)

rius suo loco referemus. Nectamen ignoro, inter nominationes & mandata, quantum ad hanc rem pertinet illud interesse, quod mandatario ⁶⁷ beneficium simplici resignatione vacans de iure, ca. dudum, de præben. in 6. cap. fin. de renunt. eod. libr. (licet diuersum Gallorum mores receperint) debeat, non item nominato. §. item quod omnia, de collat. in pragm. Sed potest illud per ordinarium liberè cuicumque conferri, dict. §. volumus. nisi in fraudè nominatorum, vel graduatorum, facta probaretur renuntiatio. ca. 2. de renunt. in 6. Quæ fraus multifariam, multisque modis detegitur: quos copiosè iuxta, ac eruditè Rebuff. noster in dict. §. volumus. conguessit. Qui alibi præterea, differentias & similitudines multas inter nominationes & mandata, nominationumque materiam, diligentissimè perstrinxit: Rebuff. in §. declarantes, de mand. Apost. in concord. & in tract. nominatio. ad eum igitur auidè lectorem, cui hac nostra paraphrasi factum satis non videbitur relego. Ego enim in hoc tractatu plus æquo prolixior mihi fuisse videor.

CAP. V.

De mandatis Apostolicis.

SUMMARI A.

- 1 *Episcopatum prouiso ad quem spectet.*
- 2 *Decreti liber quando editus.*
- 3 *Mandatorum origo.*
- 4 *Episcoporum carnalis affectus.*
- 5 *Executor duplex.*
- 6 *Literarum triplex forma.*
- 7 *Literæ gratiæ.*

- 8 *Literæ iustitiæ.*
- 9 *Literæ cum secundum.*
- 10 *Literæ in forma communi.*
- 11 *Literæ dignum arbitramur.*
- 12 *Literæ facultatis.*
- 13 *Literarum facultatis vis.*
- 14 *Literæ rationi congruit.*
- 15 *Literæ si neutri.*
- 16 *Mandatis pluribus ecclesia non grauat.*
- 17 *Clausula, si pro alio.*
- 18 *Numerus pluralis in singularem.*
- 19 *Mandatorum grauamen in Gallia.*
- 20 *Gratia tertia quando effectum habeat.*
- 21 *Clausula optionis.*
- 22 *Mandatarum primum vacans acceptat.*
- 23 *Rescripti verba expendenda.*
- 24 *Clausula Decreti.*
- 25 *Pœna contra ignorantes nulla.*
- 26 *Annulatio actus an pœna.*
- 27 *Clausula anteferri.*
- 28 *Celestini Papæ imprudentia.*
- 29 *Clausula motu proprio.*
- 30 *Motus proprius quando nihil operetur.*
- 31 *Motus proprius inferioris.*
- 32 *Motus proprius non præsumitur.*
- 33 *Mandati forma apud Gall.*
- 34 *Forma mandati an substantialis.*
- 35 *Clausula à Gallis non receptæ.*
- 36 *Mandatum generale esse oportet.*
- 37 *Exprimenda in mandatis.*
- 38 *Ignorantia an excuset à surreptione.*

- 39 *Coniectura surreptionis.*
- 40 *Mandatum an tribuat ius ad rem.*
- 41 *Afficitur multis modis beneficium.*
- 42 *Mandatarijs concurrentibus quis praeferatur.*
- 43 *Hora inducit prioritatem.*
- 44 *Impetrans posterior, quando praeferatur.*
- 45 *Negligentia quando impetranti imputetur.*
- 46 *Beneficia mandatis non comprehensa.*
- 47 *Beneficia nouè creata.*
- 48 *Suppressa beneficia.*
- 49 *Monoculum beneficium.*
- 50 *Relatiuum aliquo.*
- 51 *Regularia regularibus, & cetera.*
- 52 *Mandata quando expirent.*
- 53 *Papa reuocat gratias.*
- 54 *Mandata an morte Papae reuocentur.*
- 55 *Fulminare processum.*
- 56 *Renuntiatio quando in manu superioris.*
- 57 *Renuntiatum tacite gratia.*
- 58 *Galli mandata generalia recipiunt.*
- 59 *Mandatarius vacans acceptat.*
- 60 *Litigiosum beneficium nemo acceptare tenetur.*

INITIO nascentis Ecclesiae, Episcopatum ¶
 prouisio ad solum Roman. Pontific. c. omnes.
 22. distinct. pertinuit, qui summa ratione, eam
 non multo post tempore, transtulit in collegia
 singula Cathedralium ecclesiarum. c. fin. 16. qu. 7.
 Panorm. c. cum Ecclesia Vulterana. de electio. De
 inferioribus verò sacerdotijs, Episcopi soli dis-
 ponebant liberè, gloss. c. quamquam de electi. in
 6. quos nec premere, nec grauare in beneficiorum
 collatione, veteres Pontifices voluerunt. eccle-

siasticum ordinem confundi, rati cū sua vnicui
 que Episcopo iurisdictio, & authoritas, non ser-
 uatur. c. peruenit. ii. q. 3. Vnde nec beneficia cōfe-
 rebāt, nec ius tribuebāt ad vacatura, tū ne Episco-
 pis inferrēt iniuriā, Pan. c. olim in si. de V. S. tū ne
 ad alterius mortē captandā, hoc prētextu ansam
 p̄bere viderentur. c. 1. 2. 3. & c. post electionem de
 concess. præben. Qua in sententia diutissimè per-
 manserunt. Nam anno 1150. mandatorum vsū
 prorsus incognitum fuisse, coniectura ducimur.
 2 Quod in decreti libro (quod circiter teum annū
 à Gratiano monacho editum perhibetur) gloss.
 c. post appellationem. §. forma. 2. quæst. 6. nullæ si-
 miles gratiæ legantur. Ioan. And. c. duobus. de re-
 scr. in 6. Excrecente verò hominū cupiditate, Pō-
 tif. Rom. ineundæ (vt nonnulli putant) Polid. de
 inu. rer. li. 8. c. 2. rationis studiosi, qua rē angustā
 domi iuarent, cōcedere † mandata cœperunt, ta-
 3 xationes cōstituētes, p̄ quas & taxatis literis, & e-
 stimatis sacerdotijs, quæ ipsi vacantia contulif-
 sent, aut promississent vacatura, certum caperetur
 inde vectigal. Nos verò aliam rationem originis
 4 mandatorum fuisse dicimus: cū enim † Epif-
 copi, consanguineorum aut alio carnali affectu
 obcæcati (quo morbo vetere, graui, & periculo-
 so, antistites nostri nondum leuati videntur) gl.
 c. peruenit. i. quæsti. 3. potestate conferendi bene-
 ficia abuterentur, indignos idoneis præferentes,
 c. graue de præbend. sacrifque ordinibus à se ini-
 tiatos, iniuriosè repellentes, c. accepimus de æta.
 & qualit. cœpit admonere Papa primū Episco-
 pos, vt idoneos ecclesijs præficerent, c. cū ex eo
 de electi. in 6. præsertim quos ad sacros ordines,
 sine titulo promouissent. cap. 2. & cap. episcopus
 de præbend. d. c. accepimus. Nonnunquam cer-
 tam

tam personam exprimens, quam ob insignem vir-
 tutem, singularem eruditionem, aut collatum a-
 liquod in Romanam sedem meritū, hoc præmio
 remunerare iustum putabat, cap. cū dilectus. de
 cleri. non resi. l. iuris peritos in princi. ff. de admi.
 tuto. Deinde si cunctabantur ordinarij, scribe-
 bat eis summus Pontifex præcipiendo, vt designa-
 tæ personæ conferrent, crescenteque episcopo-
 rum peruicacia † exequutores deputabat, qui 51
 vel collatores cogere, & hi ad compellendum
 dicti, c. si capitulo vbi gloss. de conces. præben. in
 6. vel conferrent ipsi, & hi ad prouidendum ap-
 pellati. c. abbatem. de rescrip. c. proposuit. de con-
 ces. præben. d. c. si capitulo. Hocque colore man-
 data de prouidendo quæ apud maiores, patresque
 nostros non fuerunt, in ecclesiam Christianam
 irrepisse mihi videntur. Panormi. c. postulasti. 3.
 not. de rescrip. Inde tres † illæ literarum formu- 6
 læ, in Pontificio iure frequentatæ, monitoriæ,
 præceptoræ, & exequutoriæ. c. cōstitutus. c. ex in-
 sinuatione. c. capitulum. c. mandatum. c. literis de
 rescript. Ex quibus duæ primæ (præterquam cum
 pro receptione monialis Papa scribit) Panormi.
 d. c. ex insinuatione. ab aula recesserunt, solæque
 sunt in vsu exequutoriæ. Panorm. d. c. constitutus.
 & d. c. capitulum. quæ † literæ gratiæ dicuntur. c. 71
 tibi qui. de rescrip. c. si super gratia de offi. deleg.
 c. si pluribus. & c. quamuis de præben. in 6. d. c. mā-
 datum. quod ex mera Romani Pontificis gratia,
 & liberalitate, procedant. Clem. gratiæ vbi gloss.
 de rescrip. Panorm. c. sedes col. 2. eod. tit. Iustitiæ
 † literæ tum appellatæ, cū pro pauperibus cle- 8
 ricis ab Episcopo sine titulo ordinatis Papa re-
 scribit, Lap. allega. 79. quod & æquum, & iustum
 sit, sacris initiatum, & sine certo titulo clericum,
 à suo

à suo Episcopo beneficium consequi, c. 2. & c. episcopus. de præben. eumque ut dicit Apostol. 2. ad Corinth. 9. Qui altari seruit, de altari viuere. Cum autem in ea constitutione, quæ incipit, cum secundum, ca. cum secundum de præben. hæc sententia relata sit, factum est, ut hæc literæ in forma cum secundum, interdum appellentur, Panor. d. c. postulasti. nonnunquam verò in forma pauperum, propterea quòd eo modo pro pauperibus duntaxat clericis rescribatur. ca. si pauper. & c. si pro clericis. de præbend. in 6. Aliquando in forma communi, d. c. postulasti. & quandoque in forma speciali, Rot. 106. in nota. 463. in Ant. ut aulicis placet. Sanè ubi non in paupertate fundata sunt literæ, sed ex mera concedentis gratia profectæ, sub conditione tamen, si impetrans id onus reuertus sit, Cle. vn. de offic. dele. Clemen. 1. de conces. præb. vocantur in forma, Dignum in arbitramur, Rot. 631. in Anto. cuius in Gallia nullum esse usum, moderni testantur. Rebuff. in for. mād. Apost. Quod si super beneficijs reseruatis, vel alia ratione ad curiam deuolutis, literæ dirigantur. Ordinarijs ut idoneis personis conferre possint, c. dudum. ca. quamuis. 2. de præben. in 6. Literæ in facultatis dicuntur. ca. cum aliquibus. de rescript. in 6. c. si cui de præben. eod. lib. Inter quas, & superiores, longa est differentia: hæc enim fauorabiles sunt, d. c. si cui. Anch. consil. 131. ut quæ ecclesiam non grauent, sed magis ad primarium ius Episcopum restituant. ca. ab exordio. 35. distinct. Quarum virtute ideo receptus, non apostolica, sed ordinarij autoritate, admissus intelligitur. d. c. cum aliquibus. Illæ verò ambitiosæ, & odiosæ sunt, c. quamuis. 1. de præben. in 6. ecclesiam admodum grauant. gloss. d. c. cum aliquib. Panor. c. olim.

c. olim in fin. de verb. signific. Ex quibus receptus
 autoritate apostolica ascitus intelligitur. ca. hi
 qui. in fin. de præben. in 6. Atque ideò data tempo
 ris paritate, quia vtraque prouisio, eadem die fa-
 cta reperiatur, & neutro possidente, Apostoli-
 cus impetrans nominato per literas facultatis, si-
 ne controuersia præferretur. c. si à sede eod. titu.
 d. ca. hi qui. Licet vbi nominatio † per literas fa- 13
 cultatis, à apostolicam prouisionem præcederet,
 diuersum dici debeat. Ancha. confi. 215. Expediun-
 tur † porrò nonnunquam literæ, in forma, Rati- 14
oni congruit, à Papa successore, de beneficio im-
 petrato à prædecessore, à quo sola signatura fue-
 rat obtenta. Reg. Cancell. 8. Cùm enim sola Papæ
 voluntas perficiat gratiam: Cald. c. quisquis de e-
 lect. in 6. ideoque non expiret, morte Romani Põ
 tific. ante bullarum, seu literarum expeditionem
 contingente: Panorm. c. in nostra col. fi. de rescri.
 rationi certè congruit, & honestati, vt successor
 exequatur, quæ de gratia prædecessoris processer-
 runt. l. cùm à matre. C. de rei vendic. Denique si
 duo de beneficio contendant, existimetque ter-
 tius, nullum ex his litigatoribus, ius habere in be-
 neficio, à Papa impetrare potest, vt si † neutri ius 15
 in eo quæsitum sit, sibi conferat. Quæ gratia ideo
 si neutri, aut (si tres fuerint litigatores) Si nulli,
 appellatur: nobis sanè vñtatissima. In qua cùm
 noua prouisio sit, nouum tribuens titulum bene-
 ficij qualitas, vacatiõis modus, & generaliter om-
 nia exprimenda sunt, quæ Papam ad conceden-
 dum, vel mouere, vel retardare possunt. Rot. 238.
 in no. Felin. d. c. in nostra. num. 17. At verò hæ duæ
 literarum formæ, Rationi congruit, & si neutri,
 licet gratiæ sint, gloss. Clemē. gratiæ. de rescript.
 Panorm. c. sedes, eod. tit. non tamen expectatiuæ
 dici

- dici possunt: cum de vacante beneficio concedan-
 15 tur. Inter gratias autem ad vacatura, & ad vacan-
 tia, plurimum interest. ca. si super gratia. de offic.
 delegati. in 6. gloss. & Doct. c. eum qui. & c. si cui.
 de præbend. eodem lib. Ne autem collatores or-
 16 dinarij mandatis de prouidendo, nimium pre-
 merentur, declararunt Roman. Pontifices, se nol-
 17 le eandem Ecclesiam ꝑ pluribus mandatis graua-
 re, c. mandatum. c. literis. & c. abbatem. de rescri.
 Ideo solita inferi gratijs clausula. Si pro ꝑ alio i-
 bidem non scripsimus. Quæ tamen si adiecta non
 fit, exaudienda est. c. ex parte. i. de offic. deleg. d. c.
 mandatum. in fin. Et effectum habet, licet plurali
 numero Papa usus sit. Si pro alijs & c. Et pro vno
 tantum eum antea scripsisse constet. Gemin. cap.
 quamuis. i. de præben. in 6. Cùm utrobique sit ea-
 dem ratio, ca. prudentiam. §. adijcimus. vbi Deci.
 18 de offic. deleg. ne videlicet duobus mandatis Ec-
 clesia prægrauetur. Et numerus ꝑ pluralis, si non
 subsit rationis diuersitas, in singularem resolu-
 tur. l. Publica. §. fin. ff. de condit. & demonstr. Ergo
 vim suam perdit hæc clausula, si primus impe-
 trans, (citra beneficij assequutionem) gratia sua
 exclusus fuit per adeptionem puta secundi incõ-
 patibilis, Cle. gratiæ. de rescrip. renuntiationem
 mandati, c. ad audientiam. 2. de rescript. aut eiuf-
 dem factam, à concedente reuocationem. c. quam-
 19 pis. eod. titu. in 6. Cùm cesser ratio. Neque enim
 per primam gratiam ecclesia grauata fuit, & ver-
 ba cum effectu accipienda sunt. l. i. §. hæc autem.
 ff. quod quisque iur. ca. relatum. de cler. non resi.
 Quocirca ꝑ in Gallia crediderim, aduersus colla-
 torem ordinarium habentem collationem quin-
 quaginta beneficiorum, & ultra, qui ex Cõcorda-
 ti lege duobus tantùm mandatis grauari potest,
 §. i. de

§.1. de manda. Apосто. in concord. tertiam t grati- 20
 am effectum habere, si primæ vires euauerint.
 Reb. d. §.1. Cum priores dici non possint, c. factus.
 7. q. 1. gl. c. cum nostris. de conces. præb. nec impe-
 dimentum præstare debeant, quæ viribus carue-
 runt. l. si dari. ff. de verb. obli. c. non præstat. de re.
 iur. in 6. Adijci quoque solet mandatis, clausula
 t optionis. Conferas, quod duxerit acceptandum. 21
 c. 1. de conces. præb. in 6. Quæ efficit, vt mandata-
 rius tex pluribus beneficijs, simul vacatibus pin- 22
 guius eligeret, c. si plurib. de præb. in 6. & qui pri-
 mum beneficium, (citra fraudem vacans.) c. 2. de
 renun. eo. li. quantumuis exiguum, alioqui acce-
 ptare tenebatur, c. si clericus. & c. mand. de præb.
 in 6. non sibi præiudicet, quin omisso primo se-
 cundum acceptare possit. Rot. 37. in Ant. Nisi clau-
 sula, certi temporis determinationem habeat.
 Veluti, conferas beneficium quod intra men-
 sem, à vacationis notitia, duxerit acceptandum.
 Quo casu, quia ad tempus permissum, post tem-
 pus prohibitū intelligitur: l. si ita quis. ff. de vulg.
 post mensem beneficium adhuc licet vacans, non
 poterit optare. gloss. Cle. vn. de conces. præ. Rot.
 192. in Ant. Si tamē acceptationi, & potestati exe-
 cutoris, vt in specie proposita tempus adijciatur.
 d. Cle. vn. Secus si inhibitioni, & decreto, glos. d.
 Cle. vni. veluti quia mādetur prouideri Titio, de
 beneficio, quod duxerit acceptandū, inhibendo,
 ne intra mensem postquam de vacatione ei cōsti-
 terit, aliquis de illo, quacunq; autoritate dispo-
 nere præsumat. Gemini. c. tibi qui. col. 2. de rescri.
 in 6. gl. d. Cle. vnic. Et ita inspicere diligēter oportet 23
 rescriptorum verba. c. porrò. de priuileg. In
 dubio tamen, si constet de acceptatione, præsu-
 metur intra mensem facta. Rot. 94. in Ant. Est &
 t clau-

- 24 † clausula Decreti irritantis, mandatis adijci solita. Cuius tanta est vis, & potestas, vt inserta literis à Papa, d. c. tibi qui. aut ab eius exequutore, ca. 1. §. ex parte. & c. si soli. ad fin. de concess. præb. in 6. beneficium afficiat, d. c. tibi qui. & d. c. i. ligerq; collatorem, etiam ignorantem. c. dudum. & c. penult. de præb. in 6. c. si eo tempore. de elect. eo. lib. Nec tantum inferiorem, d. c. si eo tempore. sed etiam Papam ipsum, & eius exequutores, si non aliud exprimatur. c. penul. vbi Gemi. in fin. de præben. in 6. d. Cle. vni. de concess. præben. quantum tamen ad rem ipsam, hoc est beneficium, vt in contrarium facta eius collatio non teneat, non item quantum ad poenam, gloss. Clem. nolentes. de concess. præben. qua contemntes exequi mandatum affliguntur: c. prudentiam. §. adijcimus. de offic. deleg. c. dilect. 2. de præb. in 6. de qua alij, Reb. tracta. no. quaest. 19. alibi copiosè tractant. Cum poenæ † aduersus scientes duntaxat paratæ sint, l. fin. ff. de decret. nec obstat, quòd annullatio † actus, poena dicatur. l. senatus. ff. de contrahen. emp. c. si religiosus. de electi. in 6. hoc enim larga quadam appellatione recipitur. Innoc. c. si vero. de sent. excommu. Propriè autem, irritatio actus non est poena, l. eius, qui. ff. de iur. fisci. quæ tunc significatè dicitur, cum corporalis, vel pecuniaria imponitur. Felin. c. 2. de constit. Innocen. d. c. si verò.
- 25
- 26
- 27 Vsitata est præterea mandatis, clausula † Anteferrì, qua prærogatiuam consequitur impetrans, vt contra naturam literarum, ad beneficia, c. capitulum de rescript. c. eum cui. de præben. in 6. & d. c. tibi qui. prioribus in data, qui tamen non acceptauerunt, Rot. 640. in Ant. quibusque à Papa, canonicatus collatus non est, c. si clericus. §. verum. de præben. in 6. Felin. d. c. capitulum. col. 7. præferatur,

ratur, c. quamuis. de rescrip. in 6. d. c. pen. non qui-
dem expectantibus autoritate concedentis sed
prædecessorum. c. autoritate de conces. præb. in
6. Et ita aduersus imprudentiam Celestini † Papæ 28
curiæ Romanæ vsus recepit, vt eiusmodi clausu-
lam, contra expectantes autoritate prædecesso-
rum, non propria Papa concedat. Geminia. d. ca.
penul. i. quæst. de præb. in 6. De qua scriptores ali-
bi plenissimè dicunt. Feli. d. c. capitulum. Cardi.
consil. 137. Solet denique inseri mandatis clausu-
la † Motu proprio, omnem habens virtutem, & 29
effectum, Clem. si Romanus. vbi Card. 3. quæst. de
præbend. plenissimamque interpretationem re-
cipiens. c. si pluri. eod. tit. in 6. Respectu tamen eo-
rum, quæ in iure expressa leguntur, Veluti: vt im-
petrantem à surreptione excuset. ca. si motu pro-
prio. eod. titul. Nam contra ius commune, gloss.
Clemè. per literas de præbend. aut præter, hoc est
respectu eorum, quæ lege expressa non sunt, Pa-
norm. ca. quia circa de consang. & affi. clausula † 30
motus proprii nihil operatur. Vnde nec tollit
ius tertij, Panormit. & alij. c. causam, quæ. 2. de te-
stib. cui quantumuis modico princeps præiudi-
care velle nõ præsumitur. c. quamuis de rescrip.
in 6. gloss. c. cum olim de consuetu. Nec incapaci-
tatis dispensationem inducit, gloss. dic. Clem. si
Rom. Cùm Papa dispensare non credatur, nisi id
exprimat nominatim. c. non potest de præben. in
6. Sed nec † motus proprius inferioris à Romano 31
Pontifice surreptionem aufert. Archi. & cæteri.
d. c. si motu proprio. Etiam legati à latere, gloss.
§. item quod vniuersitates de colla. in pragm. (ta-
met si nouissimi contrà.) Rebuff. in for. mand. 29.
effectu. Cū iura vbiq; de motu proprio Papæ lo-
quatur, d. c. si motu. d. Cle. si Ro. atq; ita reliquos

tacendo excludant. l. cum prætor. ff. de iudi. c. nõ-
 ne. de præf. Et generaliter traditum fit, taciturni-
 tatem obtenti beneficij, legati collationem vitia
 re, c. si. de offi. leg. in 6. Cle. fin. de off. ord. legatiq;
 potestas fit extraordinaria, ordinarijs grauter
 præiudicans, vnde restringenda, gl. d. Cle. si. Pan.
 c. si quis contra. 2. not. de foro compe. ad hãc clau-
 §2 sulam. Postremò † notandum, motum proprium,
 literis non expressum, non præsumi, d. c. si motu.
 sed magis credendum, ad partis postulationem,
 literas emanasse. l. i. de petit. bo. subl. lib. 10. C. nisi
 geminata sint, §. & hoc verò iubemus vt nul. iud.
 col. 9. aut impetrantis benemerita præcesserint. l.
 si verò. §. idem Papi. ff. mand. alijsque certis casu-
 bus, quos alibi Docto. plena manu concesserunt.
 # Alexand. Ias. Deci. l. 3. ff. quod quisque iur. Et hæ
 sunt præcipuæ rescriptorum Clausulæ, quæ vt &
 aliæ infinitæ, pro aulicorum captu, & industria
 excogitata, varias mādatis dederunt formas. Ge-
 mi. c. si soli. de concess. præb. in 6. Neque enim cer-
 tam lex præscriperat, Ancha. Cle. i. eod. tit. inde
 autem cum lites passim oborirentur, & iurgia im-
 §3 placabilia: exoratus † Leo Papa à Francisco Gal-
 liarum Rege, vt obuiam litibus iretur, §. i. de mād-
 da. Apost. in concor. Gallis certam mandati for-
 mam concessit. For. mand. Apost. in concor. Quæ
 §4 an substantialis † sit, vt ab eius verbis nullatenus
 discedi possit, an verò exēplaris, diu, anxieque,
 quæsitum est. Aded quidem, vt principes cōsulti,
 diuersa responderint: Clemens enim Pontifex
 VII. Anno 3. Pontificatus. 6. iduum Ianuarij ex-
 emplarem, Franciscus verò Rex Galliarum, hanc
 declarationem factam vigesimo nono Martij.
 1527. substantialem, & necessariam esse voluit.
 §5 Quo iure nos vtimur. Neque enim † mandatum,
 clau-

clausulas in mandati forma non expressas, vt optionis, anteferri, & Decreti, irritantis, cōtinens, in Gallia recipitur. Ord. Lud. 12. artic. 7. in posterioribus. Idemque si aliud non præscriptum cōprehenderet, veluti, quia crearet canonicum, sub expectatione præbendæ: cūm ex iam dicta forma, de canonicatu & præbenda, aut de alio beneficio vacaturo, mandetur duntaxat prouideri, nec canonicatus simpliciter conferatur, sed tantūm ad effectum obtinendi dignitatem. d. forma mandati. Aut si particulare esset mandatum, ad dignitates puta, præbendas, beneficia curata, aut aliam certam speciem beneficiorum. Mandatum † enim generale, ad omnia beneficia, communes Regis & Pōtificis pactioes esse voluerūt: d. forma mādati. vt captandæ mortis votum tollatur. Declaratio regis hac ratione vtitur. Quod magis induci constat, ex expressa, & particulari beneficiorū distinctione: cūm vnum vel minimum beneficium, citra fraudem, cap. 2. de renun. in 6. primò vacans, mandatario debitum, gratiam extinguat. c. si clericus. & c. mandato. de præben. in 6. Nec prædictis obest Clemen. VII. declaratio, cūm enim formam hanc dederint communia Regis & Pontificis pacta. d. forma mand. Principesque contractu obligati sint. c. 2. de probatio. Non potuit Pōtifex sine Rege, à forma data recedere: l. ab emptione. ff. de pact. l. 6. C. quand. lic. ab empt. nec contractum Leonis prædecessoris legitimum reuocare. c. fin. ne prælat. vices suas. & d. c. 1. Quæ verò in † mandatis exprimi oporteat, ne gratia surreptitia reddatur, Doctor. alibi fusissimè tractant, Felin. c. in nostra. de rescrip. Rebuff. in for. mand. vers. glo. pro expressis. nos illud generale non o-

36

37

AB

K 2

tinentur.

tinentur. Exprimenda non tantum ea esse, que Ro-
 manum Pontificem ad concedendum retardare
 possunt, c. postulasti. de rescrip. aut difficiliorem
 reddere. Sed etiam quæcunque lege nominatim
 cauentur. Tamen si eorum expressione non valde
 concedens moueatur. Gemin. c. dudum. colum.
 penult. de præben. in 6. vt beneficium minimum,
 c. si proponente. de rescript. c. si motu. de præben.
 38 in 6. nisi probabilis t̄ ignorantia impetrantē ex-
 cuset, c. gratia. vbi Doct. de rescript. in 6. ne alio-
 qui detur prætextus ordinario, modicum benefi-
 cium absenti conferendo, mandati vim, & Papæ
 collationem impedire. Panormi. Felin. & alij. ca.
 super literis. de rescri. Nec obstat, quod ignoran-
 tia numeri canonicorum, non iuuat impetrantē:
 c. constitutus. eod. tit. hoc enim ideo, Quia præiu-
 diciū tertio, nempe canonicis irrogaretur. Do-
 cto. d. c. super literis. Quoniam autem ius ipsum
 non præscripsit qualitates, quibus morosior, &
 difficilior princeps reddi potest recurrendum
 39 docet Lopus alleg. 89. ad t̄ coniecturas, quæ vel
 ex principis consuetudine, l. vel vniuersorum. ff.
 de pign. act. l. si seruus plurium. §. fin. ff. de legat. i.
 (an aliàs scilicet, non idem concedere voluerit,
 aut concesserit, sed difficulter) vel ex curiæ Ro-
 manæ stylo, Felin. d. ca. super literis. Lap. d. alleg.
 89. quem ius facere receptum est, ca. ex literis. de
 consti. c. literis. de iur. cal. cap. quam graui. de cri.
 fals. desumendæ sunt. aut cui à Papa canonicatus
 40 collatus est. Impetratum porrò t̄ mandatum, nul-
 lum ius spirituale tribuit impetranti, gloss. ca. ad
 audientiam. 2. de rescript. nec in re, nec ad rem,
 gloss. §. volens itaque. de collat. in pragm. nisi in
 canonicum recepto. c. penult. de præben. in 6. c. fi.
 de concess. præben. eod. libr. Sed acquirit dunta-
 xat

xat potestatem implorandi officium executoris,
 vt occurrente beneficij vacatione prouideat, ca.
 postquam. de præb. eod. lib. aut faciat per ordina-
 rium prouideri. gl. c. veniens. de renun. Falluntur
 itaq; qui per mandatum, ius ad rem quæri putant,
 Rebuff. in for. mād. gl. pro expressis. grauiusque,
 cum talem vim nominationibus tribuunt. Reb.
 tract. not. q. 4. Quod nos pluribus, suo loco osten-
 dimus. Vnde auidus lector, quod etiam ad hanc rē
 pertinet, se poterit explere. Mandatum præterea
 non afficit beneficium, nec impedit, quominus fa-
 cta ab ordinario, alteri quam impetranti colla-
 tio valeat. c. dilectus. 3. de præben. Licet collator
 Rom. Pōtifi. authoritatem spernens, grauiſſimis
 pœnis sit mulctandus, c. prudētiam. §. adijcimus.
 de offi. deleg. c. si soli. de concess. præben. in 6. quas
 recentiores, Rebuff. tracta. not. quæsti. 10. accuratè
 prosequuntur. Nisi præcedat inhibitio execu-
 toris, c. si soli. de concess. præben. in 6. aut insinuatio
 executoris dati ad prouidendum. ca. 1. §. ex parte;
 eod. tit. Multo magis igitur collatoris manus li-
 garentur, si Papa recta & expressim, ordinario
 mandaret, ne alteri conferret beneficium, Panor.
 d. c. dilectus. in fin. Si enim facta aduersus execu-
 toris mandatum collatio nulla est: dict. ca. si soli.
 multò magis contra ipsius Papæ præceptum, Au-
 then. multo magis. C. de epis. & cler. & vt gesta cō-
 tra legem scriptam, nullius momenti sunt, l. non
 dubium. C. de leg. ita cōtra præceptum principis
 qui lex animata est in terris, c. si. de consul. coll. 4.
 Cuiusq; † placita legis vigorem habent, l. i. ff. de 4^r
 consti. prin. rurſus afficeretur dubio procul bene-
 ficium, si inserta esset mandato clausula Decreti.
 c. tibi qui. de rescrip. in 6. d. c. 1. §. ex parte. & d. c. si
 soli. Aut impetrans sub expectatione præbende,

in canonicum iam receptus esset, ca. dudum. & d. c. si postquam, de præb. in 6. d. c. si soli. in si. vel etiam mandatum ei dirigeretur, qui conferendi beneficia (nisi in vim huius gratiæ) potestatem non haberet: Panormi. d. c. dilectus. tumque, quia formam, & tenorem mandati, (cuius fines diligenter custodiendi sunt) l. diligenter. ff. manda. collator negligere, excedere ve non potest. c. cum dilecta.

42 de rescript. c. venerabili. de offic. deleg. Porro t̄ autem concurrentibus pluribus mādatorijs, eius causa præualet, qui primò impetrauit, c. eum cui. & c. quia sæpe. de præb. in 6. c. tibi qui. & c. duob. de rescript. eod. libr. respectu etiam vnius momēti vel horæ, si de eo constet. gl. d. c. duob. Et quamuis t̄ impetrans secundus primò præsentauerit,

43 priusquam in canonicum fuerit receptus, d. c. tibi qui. d. ca. eum cui. vt vera sit regula, Qui prior est tempore, potior est iure. c. qui prior. de regul. iu. in 6. Nā etiam ratione horæ actus altero prior esse dicitur. Accurs. l. si ex plurib. §. fin. ff. de solu. Sunt fateor certi casus, quibus impetrans secundus præfertur primo. Veluti si causulam Anteferri, de qua supra satis multa diximus, literæ suæ cōtineant. c. quamuis. de rescript. in 6. c. pen. de præben. eod. libr. Aut ex t̄ persona tertij impetrantis,

44 secundus hoc ius prælationis nactus sit. c. pen. de concess. præb. in 6. Vel etiam, si primus ratione ordinis beneficio annexi sit incapax: quia præbēda sacerdotalis vacat, nec in ea ætate primus existit, qua possit ad sacerdotiū promoueri. ca. ei cui. de præb. in 6. Idemq; si collato à Romano Pontifice, duobus canonicatu, primus ad præbendam, secundus ad præbendam & dignitatem personatū, vel officium mandatum habeat, & præbēdam vacare contingat dignitati, personatui, vel officio anne-

xam, d. c. quia sæpe. vt ratione vnionis consequatur, quod principaliter non posset obtinere. cap. super eo. de præben. in 6. Denique si primo impetranti † notabilis negligentia imputari possit, 45
 præfertur secundus: ca. si clericus. de præbend. in 6. d. c. tibi qui. in fin. Et licet certos casus scriptores designent, quibus primus negligens dici potest, Felin. c. capitulum. colum. 3. de rescript. magis tamen puto id omne, iudicis arbitrio dirimendum. l. i. ff. de iur. deliber. Cardin. Clem. vni. §. fin. 3. quest. de concess. præb. Sed videndum, quæ 46 NN
 † beneficia sub mandatis de prouidendo, includantur: & constat omnia, quæ nominatim excepta nõ reperiuntur, comprehendi. c. mandatũ. de rescri. Doct. c. dilect. 2. de præb. Cũ gratiæ dentur ad beneficia: & beneficij verbo omnia contineantur. c. 2. de præben. in 6. gloss. c. 1. de regu. iur. eod. libr. Exceptit autem cum primis lex dignitates electiuas, c. cum in illis, §. 1. de præbend. in 6. rursus beneficia patronata laicorum. c. cum dilectus. de iure patr. Cũ non præsumatur Roman. Ponti. iuri patroni laici derogare velle: Lap. alleg. 96. Qd pluribus Felinus comprobatur tractat. quando lit. Aposto. Idque ne laici à fundatioue ecclesiarum retrahantur. c. decernimus. 16. q. 7. gl. d. c. cum dilectus. Nec dissimili † ratione dici potest, excepta 47
 quoque beneficia, creata post datam literarũ, Clem. si. de rescrip. ne Christiani videlicet à beneficiorum fundatioue reuocentur: si intelligant ea simulatque creata sunt, impetrantibus deberi. gl. d. Cle. si. Demum non continentur † suppressa 48
 aut de ecclesia legitimè sublata, c. cũ accessissent. de cõst. cũ morte non vacent, vt suo loco probatũ est. Eademque ratione, nec quæ de mēsa prælati existunt, Cle. vn. §. quædam etiam, de excess. prælati. Aut
 K 4 præ.

præbendæ ecclesiæ non numeratæ, in quibus si-
 militer non cadit vacatio. c. dilecto. de præbend.
 49 c. ex parte. de concess. præben. Deinde non ¶ com-
 prehendantur Monocula, gloss. Clemen. 1. de præ-
 bend. Rot. 216. in nota. hoc est ad prouisionem eo-
 rum spectantia, qui vnus tantum beneficij colla-
 tionem habent. Rot. 261. in Ant. Mandat enim Pa-
 50 pa, de beneficio aliquo prouideri: relatiuum tau-
 tem, aliquo, rerum pluralitatem supponit. glo. d.
 51 Cle. 1. Prætereà non includuntur ¶ regularia, sub
 mandato secularis, aut secularia, sub mandato re-
 gularis. §. volumus de manda. Apost. in concord.
 Quando vt sæpe dixi, regularia regularibus, & se-
 cularia, secularibus, cõferri oporteat. c. super eo.
 de regul. c. cum de beneficio de præb. in 6. non ite-
 vacantia in curia, c. 2. in fi. de præb. in 6. aut ex cau-
 sa permutationis, cùm ea solis permutantibus de-
 beatur. c. vn. de re. permut. in 6. sed nec continen-
 tur in Gallia, quæ vacant per simplicem resignati-
 onem, §. item quod omnia de colla. in prag. §. vo-
 lumus, eo. tit. in concor. aut alio modo, quàm per
 mortem naturalem, Rebuf. q. 15. tract. not. licet de
 iure contra. c. 2. de renun. in 6. c. dudum de præb.
 eo. lib. Denique beneficia ex consuetudine eccle-
 siæ, per antiquiorè canonicum optata, c. fi. de con-
 sue. in 6. deuoluta ad capitulum, per Episcopi ne-
 gligentiam, Cle. si de beneficio. de præb. paterna-
 que beneficia, ne in sacerdotijs successio induci
 videatur. cap. 2. & c. ex transmissa. de fil. presbyt.
 mandatis non includuntur. Postremò tractan-
 dum, quando ¶ mandata finiuntur, & expirent?
 Et constat imprimis, reuocatione concedentis, c.
 quamuis. de rescript. in 6. aut successoris, cap. si is
 & c. penultim. de præbend. in 6. ca. fin. de concess.
 præbend. eod. libr. gratiam extingui. Solent au-
 tem

NB

52

rem † Roma. pontifices, in crastinum suæ promo- 53
tionis, omnes gratias expectatiuas, à prædecesso
re concessas reuocare. dict. cap. fin. vbi Doct. So-
la verò † concedentis morte non reuocantur. Vbi 54
diriguntur (vt fieri solet) executoribus. capit. si
super gratia, de offic. deleg. in 6. cap. si cui nulla,
de præbend. eod. lib. Licet secus, si collatoribus
tantum. Bald. l. mandatum, 4. oppos. C. mandat.
Sed nec hoc casu, in regno verum est, mandata
morte expirare, cum per vim contractus sub præ-
scripta forma concedantur. Form. mand. Apost.
in concord. Quod cum effectu accipiendum est,
l. i. §. fin. ff. quod quisque iur. gloss. §. i. de mand.
Apost. id concord. idque præsertim obtinere de-
bet, vbi ad aliquem actum processum est, tenden-
tem ad effectum mandati. gloss. §. item voluit, de
collat. in prag. Veluti, si collatus sit canonicatus,
aut † fulminatus (vt dicunt) processus, per osten 55
sionem & præsentationem Bullæ executori. Ge-
min. cap. si cui nulla, de præbend. in 6. Rursus ex-
tinguitur mandatum, si mandatarius gratiæ re-
nuntiet. cap. ad audientiam, 2. de rescript. ca. fanè,
ca. veniens, de accusat. Licet enim vnicuique ex
antiqui iuris regula, his quæ pro se introducta
sunt renuntiare. l. si iudex, ff. de minor. l. penult.
C. de pact. Et cum leges in † renuntiatione bene- 56
ficij, superioris auctoritatem desiderant, ca. ad-
monet, ca. fin. de renunt. cap. denique, 6. qu. 3. de
beneficio possessio, aut saltem acceptato, non etiã
de obtinendo loquuntur. dict. ca. ad audientiam.
Illo quippe casu obligatus est clericus beneficio,
ca. nisi, §. verum de renunt. vndè se tali vinculo
soluere, nisi de consensu superioris, nequit. l. le-
gatus, ff. de offi. præfect. cap. non oportet, 7. qu. 1.
Per literas verò ad beneficia, nullum ius impe-

tranti tribuitur. gloss. ca. veniens, de renunt. Vnde superioris (cuius nihil interesse potest) auctoritas, necessaria non est. d. c. ad audientiam. sanè non t̄ tantùm expresse, sed etiam tacitè, mandato quis renunciare potest, Clem. gratiæ, de rescr. veluti per contractum matrimonij, ca. i. c. diuersis, de cleric. coniug. aut alium actum clericatus professioni repugnantem, cap. ex transmissa, de renuntiat. cap. cum renuntiat, 32. qu. 1. per affectionem pacificæ possessionis beneficij incompatibilis, cum impetrato. c. de multa, de præben. & d. Clem. gratiæ. Pacificamque possessionem habuisse videtur, per quem stetit quominus haberet. ca. commissa, de elect. in 6. c. licet Episcop. de præb. eod. lib. Id autem cum in gratia ad dignitatem, beneficium curatum, aut aliam certam beneficiorum speciem recipi necessariò debeat: gloss. §. quod si quis, 2. de collat. in prag. quando in mandato generali, ad quæcunque beneficia, simplicis beneficij, cum alio incompatibilis vacatio occurrere possit: consequens est, apud Gallos, qui generales duntaxat ex concordati lege, forma mand. Apost. in concor. gratias admittunt: Clementis constitutioni, d. Clem. gratiæ. locum non esse. Deinde si mandatarius t̄ beneficium primo loco vacans non acceptet, gratia expirat. ca. si clericus, de præb. Nisi in fraudem impetrantis contingeret vacatio, quia tenui beneficio renunciatum sit, ne pingue & opulentum moribundi sacerdotium, impetrans consequatur, cap. 2. de renunt. eod. libr. Tumque ne hoc calliditatis cōmento, principis liberalitas eludatur. l. filia, ff. solut. mat. l. 7. C. de repud. Similiter nec beneficium ab alio occupatum, aut t̄ litigiosum, impetrans acceptare tenetur; Rot. 608. in Ant. nec

nec inculpandus est, qui se litibus noluit implicare. I. quia poterat, ff. ad Treb. Et hæc ad mandatorum introductionem dicta sufficiant, quæ sic tradita putamus, ut horum vestigijs reliqua, quantumuis recondita venari liceat.

De iure patronatus. Cap. VI

SUMMARIA.

- 1 Patronus quis.
- 2 Ius patronatus.
- 3 Iuris patronatus acquisitio.
- 4 Ius patronatus quid.
- 5 Ius patronatus spiritali annexum.
- 6 Laicus cur tenet ius patronatus.
- 7 Patronus ab ecclesia alendus.
- 8 Patronus laicus & ecclesiasticus.
- 9 Tempus ad presentandum.
- 10 Variare quando possit patronus.
- 11 Modi querendi ius patronatus.
- 12 Fundare quid.
- 13 Acquisitio iuris patronatus.
- 14 Patroni plures eodem iure fruuntur.
- 15 Mulier querit ius patronatus.
- 16 Vxor an preferatur marito in presentando.
- 17 Tutor non prefertur pupillo in presentando.
- 18 Presentatio non fit de absente.
- 19 Pater an filium presentet.
- 20 Pater & filius, vna persona.
- 21 Patria potest as quando non spectetur.
- 22 Collatio fructus.
- 23 Electio fructus.

24 Pre-